

شناخت سبک مینیمالیسم و چگونگی و کاربرد آن در عکاسی

عطیه نتاج مجد^۱، بهاره حسن‌زاده^۲

^۱ عضو هیئت علمی موسسه آموزش عالی طبری (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی ارشد موسسه آموزش عالی طبری

چکیده

در بیشتر موارد سادگی از پیچیدگی نتیجه‌ی بهتری می‌دهد. در سایر سبک‌های عکاسی شلوغی و کمبود نظم قابل توجهی مشاهده می‌شود. سبک مینیمالیسم دیدی متفاوت و تازه به بیننده می‌دهد و همین عامل موجب خاص بودن این سبک شده است. آنچه این سبک را از سایر سبک‌ها متمایز می‌کند، حذف جزئیات، عدم آشفتگی، وجود فضای تنفس، استفاده مینیمالیستی و هوشمندانه از عنصر رنگ و انتخاب پس‌زمینه و ترکیب‌بندی ساده می‌باشد. در برخی موارد با ترکیب‌بندی المان‌ها می‌توان تصاویر بی‌نظیری را خلق کرد. گاهی نیز با ایجاد یک فضای بدون جزئیات می‌توان عکسی چشم‌نواز گرفت. با حذف بی‌نظمی‌ها، جزئیات غیرضروری و عناصر فرعی می‌توان به نگاه بیننده جهت داد و توجه او را به یک سوژه‌ی خاص جلب کرد. در واقع در این صورت بیننده راحت‌تر درک می‌کند که تمرکز اصلی عکاس روی چه موضوعی بوده است و عکاس از خلق این عکس چه هدفی داشته است. عکاس مینیمالیست تلاش می‌کند تا با ساده‌گرایی، درک مفهوم عکس را برای بیننده ساده‌تر کند. بنابراین عکاسی مینیمال، سبک ساده‌گرایی هنر عکاسی است.

واژه‌های کلیدی: مینیمالیسم، عکاسی مینیمالیسم، خصوصیات عکاسی مینیمالیسم

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

مشکل «هنر مینیمال» این بود که اصلاً چنین هنری وجود نداشت. دست کم از نظر اغلب هنرمندانی که معمولاً ذیل این برچسب گروه بندی می شدند. در بهترین حالت بی معنی و در بدترین حالت اصطلاحی کاملاً گمراه کننده بود. با این حال بین سال ۱۹۶۳ و ۱۹۶۵ چند هنرمند مستقر در نیویورک شروع به نمایش مستقل آثاری سه بعدی کردند که از نظر چند مفسر به اندازه کافی وجه مشترک داشتند تا درباره شان بحث شود، در معرض تماشا قرار گیرند و در هر صورت مثل یک جنبش هنری معرفی شوند. نام هایی روی آن گذاشتند از قبیل هنر پایه، هنر ناپذیرا، سطح گرایی، ولی نامی که روی آن ماند هنر مینیمال یا مینیمالیسم (کاهش گرایی، کمینه گرایی) بود. (لینتن، ۱۳۸۳، ۴۹۶)

بیان مسئله

جهان امروز غرق در دیده شدن است. هزاران عکس هر روز در مقابل چشمان ما قرار می گیرند. ممکن است این سوال در ذهنمان ایجاد شود که چه چیزی چشمانمان را جذب می کند یا چه عاملی این عکس ها را شگفت انگیز کرده است. مینیمالیسم در عکاسی بیشتر برای ایجاد تفاوت مورد استفاده قرار می گیرد. در این سبک، باید فضای غیر ضروری و اضافی عکس را شجاعانه حذف کرد و فقط المان های ضروری را در کادر قرار داد. به همین دلیل است که عکاسی مینیمال بسیار محبوب است و توجه بسیاری از عکاسان را به خود جلب کرده است. این سبک هنری، اجزاء ساده مانند رنگ، شکل، بافت و خطوط را به طور کامل ترکیب می کند. همچنین قصد دارد تا چشم مخاطب سوژه را به طور کامل ببیند.

هنرمندان یا آزادی این نوع سبک را می پذیرند و یا به دلیل عدم ثبات و قانون کلی، آن را نکوهش می کنند. این تفاوت در عکاسی به خوبی تعریف نشده است. به طوری که معمولاً همیشه می توانید یک لحظه از زندگی واقعی را ثبت کنید. اما هرگز یا خیلی کم، یک عکس مینیمالیستی می تواند از عناصر ذکر شده استفاده کند تا تأثیر بسیار قوی بر روی بیننده ایجاد کند. کم در عکاسی مینیمالیسم به معنای «زیاد» است. (www.photopoly.net)

بدنه تحقیق

هنر مینیمال یا هنر کمینه (Minimal Art)

«هنر مینیمال یکی از جنبش های هنری دهه ۱۹۶۰، به خصوص در ارتباط با آثار سه بعدی که از ایالات متحده آمریکا، آغاز شد است. پژوهش های پیروان این جنبش انواع ساختار مدولی، فضایی، شبکه ای و جفتکاری را شامل می شد که هدف آن توضیح مجدد مسائلی چون فضا، فرم، مقیاس و محدوده بود. و نتیجتاً هرگونه بیانگری و توهم بصری را نفی می کرد. آندره جاد و رابرت ماریس از جمله هنرمندانی به شمار می آیند که در این زمینه کار کرده و مطالبی نوشته اند. اینان روشی خردگرایانه در ترکیب بندی به کار می برند. مجموعه های منظم ساده ای از واحدهای همانند و جا به جا شونده بر اساس ریاضی، که قابلیت بسط و توسعه دارند.» (پاکباز، ۱۳۷۷، ۵۵)

مینیمالیسم یا ساده گرایی در بیشتر هنرهای تجسمی مانند نقاشی، عکاسی و مجسمه سازی سبک خاص یا رویکردی متفاوت دارد.

ABC Art

Rejective Art

Literealism

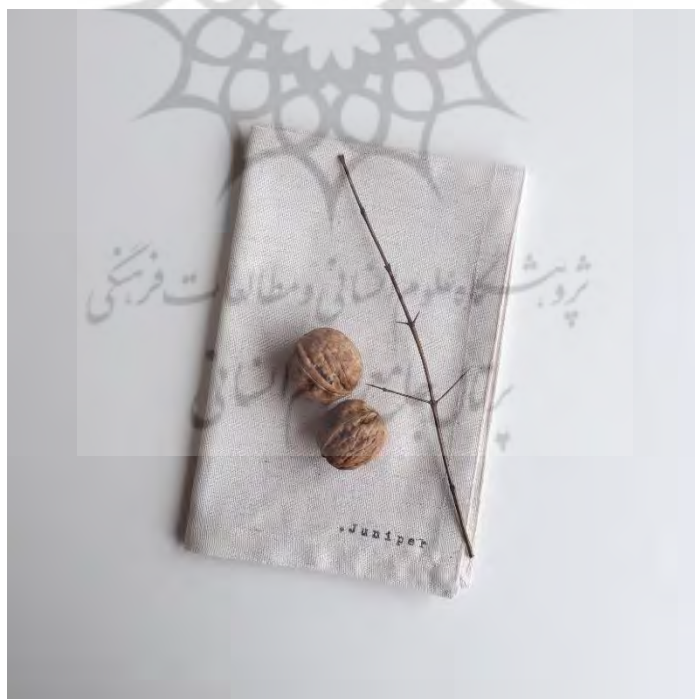
هنرمند با استفاده از این سبک سادگی را پایه و اساس خلق آثار خودش قرار می‌دهد. در واقع هنرمند از روش‌های ساده و بدون پیچیدگی مانند کاهش المان‌های بصری استفاده می‌کند.

سبک مینیمالیسم در عکاسی:

«در تعریف عکاسی، مینیمالیسم یا ساده‌گرایی بیان و شرح یک المان بخصوص و واضح است. داستان عکس و هدف عکاس با استفاده از این سبک ساده می‌شود. المان‌ها و جزئیات تصویر کاهش پیدا می‌کند و فضای عکاسی تنها روی یک سوژه خاص تمرکز می‌کند. عکاسی مینیمال در حال حاضر به یکی از شاخه‌های عکاسی تبدیل شده است و علاوه بر آن عکاسانی که در سایر شاخه‌ها نیز تخصص دارند می‌توانند از این سبک عکاسی استفاده کرده و یک فضای منحصر به فرد و جذاب برای بیننده ایجاد کنند.» (Strickland, 1993, 18)

رعایت نکاتی که با بهره‌گیری از آن‌ها می‌توان یک عکس مینیمالیست گرفت:

۱- **انتخاب سوژه‌ای متفاوت و خاص:** این نکته که تمرکز عکاسی مینیمال روی سادگی است، منجر به کسل‌کننده شدن عکس نمی‌شود. هنرمند مینیمالیست با استفاده از این سبک یک سوژه خاص و قوی پیدا می‌کند تا بتواند هدف عکس را به بهترین شیوه بیان کند و عکس‌هایی جذاب خلق کند. علاوه بر آن، در عکاسی مینیمال می‌توان به جای قرار دادن همه‌ی المان‌های موجود در کادر عکس، المان‌های غیرضروری را از کادر حذف کرد. بنابراین باید سوژه و هدف مورد نظر را به طور شفاف مشخص کرد.

عکس (۱)، عکاس: بهاره حسن‌زاده

۲- انتخاب پس زمینه: پس زمینه یکی از مهم ترین و تأثیرگذارترین قسمت های عکس به شمار می رود. با انتخاب پس زمینه ای مناسب و با استفاده از یک ترکیب بندی ساده می توان عکسی مینیمال گرفت. از دو نوع پس زمینه در یک عکس مینیمال می توان استفاده کرد:

الف - پس زمینه ی تار (محو): با بستن دیافراگم دوربین و قرار دادن فوکوس روی سوژه ی اصلی می توان پس زمینه ای تار ایجاد کرد. در این صورت سوژه به صورت برجسته تری نشان داده می شود و توجه بیننده به آن جلب می گردد.

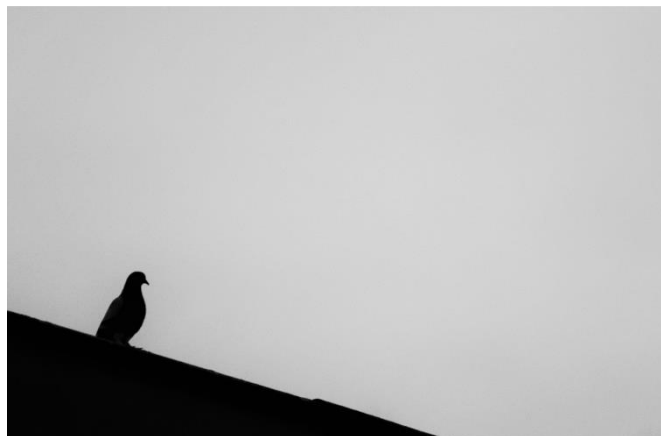
عکس (۲) ، عکاس: بهاره حسن زاده

ب - پس زمینه ی ساده: انتخاب پس زمینه های ساده نیز عکاس مینیمالیست را در خلق عکسی مینیمال یاری می کند. همچنین می توان در نرم افزار فوتوشاپ پس زمینه ی عکس را به یک پس زمینه ی تک رنگ و ساده تغییر داد.

عکس (۳) ، عکاس: بهاره حسن زاده

۳- ایجاد فضای تنفس: در سبک عکاسی مینیمالیسمی می توان با ایجاد فضای خالی بیشتر اطراف سوژه که با نام فضای منفی نیز شناخته می شود، توجه بیننده را نسبت به سوژه اصلی جلب کرد. در واقع ایجاد این فضای تنفس باعث می شود که بیننده تمرکز بیشتری روی سوژه داشته باشد و هدف عکاس را بهتر درک کند.

عکس (۴) ، عکاس: بهاره حسن زاده

۴- بازی با رنگها: بین پس زمینه و سوژه عکس باید تضاد ایجاد کرد. به این ترتیب سوژه در عکس برجسته به نظر خواهد رسید. برای مثال، برای ایجاد تضاد یا کنتراست می توان از رنگهای روشن در پس زمینه های تیره یا از رنگهای تیره در پس زمینه های روشن استفاده کرد. البته در خلق یک عکس مینیمال عکاسی سیاه و سفید هم در بسیاری از موارد می تواند کمک کننده باشد.

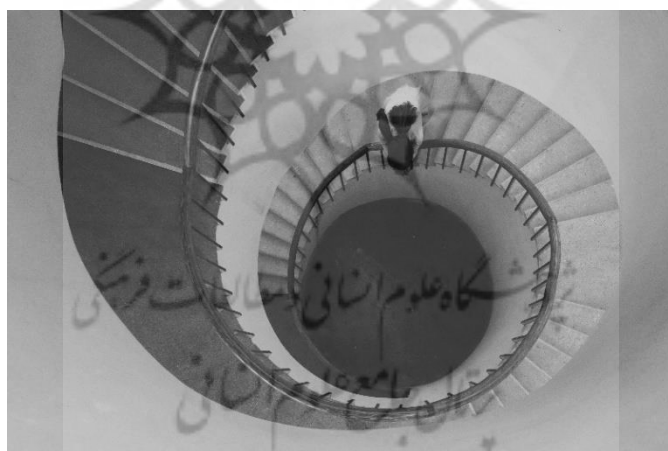
عکس (۵) ، عکاس: بهاره حسن زاده

۵- حذف المان های اضافی عکس: برای ایجاد یک عکس مینیمال و تأثیرگذار باید در هنگام عکاسی و یا پس از عکاسی با استفاده از نرم افزار فوتوشاپ جزئیات و المان های غیر ضروری تصویر را حذف کرد. در واقع، تمامی المان هایی که توجه بیننده را از سوژه اصلی پرت می کنند و هیچ ارتباطی با هدف اصلی عکاس ندارند، باید از کادر حذف شوند.

عکس (۶)، عکاس: بهاره حسن زاده

۶- استفاده از خطوط هدایتگر: در نهایت با حذف المان های اضافی عکس می توان از خطوط هدایتگر برای هدایت نگاه بیننده در جهت مناسب و به سمت سوژه ی اصلی استفاده کرد. اما باید توجه کرد که این خطوط توجه بیننده را به خارج از کادر عکاسی هدایت نکنند.

عکس (۷)، عکاس: بهاره حسن زاده

نتیجه گیری

همه ی ما تا حدی با سبک حداقل گرایانه یا مینیمالیستیک (Minimalist یا abc art) آشنایی داریم. مینیمالیسم واژه ای است که این روزها بسیار شنیده می شود. این واژه در واقع به معنای سادگی است. طرفداران این سبک دارای تفکرات و روحیات مینیمالیستی هستند و ساده گرایی را در تمام جهات زندگی به کار می برند. به قول ریچارد هالووی (Richard Holloway) سادگی، وضوح و یکتایی صفاتی هستند که به زندگی ما قدرت، نشاط و شادی می بخشند و نشانه های هنر عالی هستند.

سبک مینیمالیسم در نقاشی، طراحی داخلی، مد، موسیقی، سینما و به طور کلی در دنیای هنر شناخته شده و به دیگر شاخه ها نیز راه یافته است.

بنابر آنچه گذشت، عکاسی مینیمالیسم را می‌توان سبکی بی‌پیرایه از لحاظ بصری و تأمل برانگیز از حیث مضمون و محتوا انگاشت. در این گونه‌ی حداقل‌گرا از عکاسی، با رعایت پاره‌ای از نکات می‌توان تصاویری فوق‌العاده خلق کرد که به طور خلاصه در چند اصل قابل بیان هستند؛ از جمله: هر چیزی که باعث ایجاد آشفتگی می‌شود، باید از کادر حذف کرد و یا در سایه‌های تصویر پنهان نمود و فقط به موضوع مدنظر امکان حضور داد. به نحوی که توجه بیننده جلب سوژه‌ی اصلی شود. عکس مینیمال نیازی به بازگ کردن همه‌ی وقایع ندارد و این مخاطب است که می‌بایست خود را درگیر فرایند معناسازی و درک صورت کند. در این راستا، استفاده از الگوها و طرح‌های تکرارشونده نیز می‌تواند جذاب و جالب جلوه کند. در عکاسی موجزگرا، زمانی که اطلاعات کافی در یک فریم گسترده نهفته است، این جزئیات هستند که می‌توانند اسرار مینیمالیسم را بازگو کنند.

www.tzplanet.com

منابع

لینتن، نوربرت، ۱۳۸۶، هنر مدرن، ترجمه: علی رامین، انتشارات: نشر نی

پاکباز، رویین، ۱۳۷۷، دایره‌المعارف هنر، انتشارات: فرهنگ معاصر

Strickland, Edward, (1993), "minimalism: origins" Indian university press, United states

www.photopoly.net

www.tzplanet.com

